

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Tertius In Libros De Coelo; De Generatione Et Corruptione;
De Anima; Et Metaphysicam Aristotelis

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

II. An gradus qualitatis intensæ sint homogenei, an heterogenei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95375)

renfirè factò de novo calido; ac proinde, quando fit intensio, novum gradum caloris in eadem parte subjecti produci, quod docemus.

D V B I V M II.

an gradus qualitatis intense sint homogenei, an heterogenei.

XLII. Ante Resolutionem

A Suppono gradus homogeneos dici illos, qui sunt omnino similes, seu ejusdem rationis; heterogeneos verò illos, qui dissimiles seu diversæ rationis: Mendoza, & Murcia putant esse heterogeneos & diversæ rationis specificæ: Suarez verò esse quidem ejusdem speciei, differre tamen differentia entitativà, ita scilicet, ut primus gradus sit imperfectissimus; secundus paulò perfectior, & ita usque ad octavum, iis tamen manentibus semper intra eandem differentiam specificam: Scotus verò & plures alii (quos sequemur) omnes esse homogeneos probabilius censent. Pro quo fit

R E S O L U T I O.

XLIII. **D**ico, omnes gradus qualitatis intense sunt homogenei.

XLIV. Probant nonnulli primò, & nominatim Pater Poncius, Arriaga, &c. quia si gradus qualitatis intense essent heterogenei, primus esset superfluous præsentè secundo, & secundus præsentè tertio; quia primi in secundo; secundi in tertio, tota perfectio contineretur, & aliquid amplius. Sed

XLV. Contra Responderi potest 1º, primum gradum esse necessariam dispositionem ad secundum ex natura rei; 2º illum tam esse de essentia qualitatis intense ut duo, quàm secundum gradum; 3º juvare ad celeriores & intensiores actionem secundi: 4º sicut calor adhuc est utilis in præsentia ignis, licet tota ipsius perfectio in igne contineatur: ita & primus gradus, licet, &c.

XLVI. Probant secundo, quia sequitur ex opposita sententia, justum plus mereri actu uno remisso; quàm alio charitatis intensissimo; sed hoc est absurdum, ergo, &c. Probatur major, justus per actum charitatis intensissimum sit meritis v. g. sex gradus gratiæ, per secundum valde remissum sit meritis unum tantum, sed septimum; plus fuerit meritis actu remisso, quàm intensissimo; quia septimus gradus est perfectior sex aliis.

XLVII. Contra tamen Responderi potest meritum non solum attendi per ordinem ad opus; sed etiam per ordinem ad gratiam, à qua procedit opus: unde, cum à gratia valde intensa, possit procedere actus charitatis valde remissus Physicè, & è contra, à gratia valde remissa actus charitatis Physicè intensissimus (nam gratia non est principium Physicum operis, sed moraliter tantum significans) mirum non est, si quandoque contingat justum per actum charitatis remissum plus mereri, quàm per intensissimum, idque etiam nos admittere debemus.

XLVIII. Respondet P. Oviedus dici posse septimum gradum gratiæ esse quidem perfectiorem Physicè, non tamen moraliter in ratione meriti:

item septimum gradum visionis beatificæ esse quidem perfectiorem Physicè; non tamen moraliter in ratione beatitudinis; quia omnes sunt æquales, & eadem ratione objectum attingentes, æqualique claritate; sed hæc Responsio videtur mihi difficilis; quia non apparet quomodo gratia aliter, quàm secundum esse Physicum sit principium meriti, ac proinde etiam non apparet, quomodo gratia perfectior Physicè, non sit moraliter perfectior in ratione meriti; idem est de visione beatifica; illa enim secundum esse Physicum est beatitudo nostra, ergo quò Physicè perfectior, eò est moraliter perfectior in ratione beatitudinis.

XLIX. Probant 3º, uti & P. Poncius, quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate; sed nulla prorsus est necessitas multiplicandi gradus heterogeneos, ergo, &c. Sed

L. Contra, qualitas intendi potest per gradus homogeneos & heterogeneos, sive similes, & dissimiles, æquales & inæquales; neque est, ulla omnino necessitas asserendi potius intendi per homogeneos, quàm heterogeneos: ergo, &c. Vbi vides in ipsos aperte probationem retorqueri. Quare aliter

LI. Probatur Resolutio, plures primi gradus qualitatis intense in diversis subjectis sunt homogenei, ut fateri debent adversarii; sed si ponerentur divinitus in eadem parte subjecti, facerent qualitatem intensam, ergo gradus qualitatis intense sunt homogenei: Probatur minor, in qua tantum est difficultas; quia ad intensionem qualitatis solum requiritur, ut plures gradus ejusdem qualitatis, sive similes, sive dissimiles ponantur in eadem parte subjecti, ergo, &c.

LII. Confirmatur, eodem modo agit sol, & eandem lucem producit in passo lucido ut unum, ac in non lucido, sed si agit in passum non lucidum producet lucem ut unum, homogeneam cum luce, quæ præxisteret ut unum, & si agit in passum lucidum ut unum illam intendit, ergo omnes gradus qualitatis intense sunt homogenei. Probatur major; quia seipso determinatus est ad producendum gradum lucis similem illi, qui præxisteret ut unum; nisi à subjecto determinetur ad dissimilem producendum; sed à subjecto ad id non determinatur: ergo, &c. Probatur minor; quia subiectum est indifferens ad recipiendos gradus homogeneos, vel heterogeneos, ergo, &c.

LIII. Objicies primò, si gradus essent homogenei, non posset reddi ratio, cur qualitas intensa sit activior remissa; sed hoc est absurdum, ergo, &c. Probatur major; quia, vel illa major activitas proveniret à gradibus superadditis, vel ab unionem non primum, quia gradus superadditi sunt omnino similes; neque secundum, quia unio non est principium agendi, ergo, &c.

LIV. Respondeo negando majorem, ad ejus probationem Respondeo distinguendo, vel illa major activitas proveniret à gradibus superadditis distributivè, & seorsim sumptis; nego antecedens; à gradibus collectivè sumptis, & ut unitis, concedo antecedens: vis enim unita fortior est seipsa dispersa, ut patet in duobus ignibus, qui fortius agunt conjuncti, quàm separati.

LV. Adde tamen majorem activitatem non provenire à qualitate intensa ut intensa formaliter, sive in eadem parte subjecti; nam centum gra-

dus caloris, positi in centum subjectis penetratis, non sunt calor intensus ut centum; haberent tamen effectum eundem, cum calore intenso ut centum; quia activitas augetur ratione intimæ præsentia & coexistentia agentium, quæ tunc eadem esset inter illos gradus, ac si essent in eodem subjecto, ut patet: sed provenit ab intensa virtualiter, id est, habente virtutem intensam, sive eandem inter suos gradus intimam præsentiam & coexistentiam, ut patet in speciebus Eucharisticis, quæ sunt sine subjecto (nam quantitatem ibi non agnoscimus) habent tamen aliæ aliis maiorem activitatem.

LVI. Obicies 2°, si gradus sint homogenei non poterit salvari contrarietas qualitatium; sed hoc est absurdum, ergo, &c. Probatur major, in sententia opposita illa contrarietas salvatur in expulsiōe & oppositione octavi gradus unius cum primo alterius, septimi cum secundo alterius, & sic deinceps: sed in hac sententiā, cum gradus sint omnino similes, nullus est propriè octavus, primus, septimus, secundus, &c. nec est ratio, cur hic potius, quàm ille expellatur, ergo, &c.

LVII. Respondeo negando maiorem; ad ejus probationem, nego minorem pro prima parte; nam ille, qui ex una parte octavo loco producit, est octavus; & ille, qui ex alia parte primo producit, dicitur primus: Ad minorem verò pro secunda parte, Respondeo rationem esse, cur potius expellatur octavus, quàm primus, quia est terminus capacitatis subjecti, quò verò gradus intensiōis magis accedunt ad terminum capacitatis subjecti, minùs fortiter in subjecto radicantur & subjacentur; quia semper magis & magis accedunt ad incapacitatem similium graduum recipiendorum, cum (ut omnes supponunt) non possit, nisi octo gradus ejusdem qualitatis recipere; unde fit, quòd magis accedentes ad octavum, priùs; magis recedentes, posterius, expellantur; & sint tamen ejusdem rationis; quia id non exigunt, sed provenit ex natura subjecti: & hæc est clarissima & bona ad hoc argumentum solutio, pro qua omnes, quos scio nostræ sententiæ Authores ad Deum recurrunt, ut determinatorem gradus præ cæteris expellendi; verùm mihi semper visum est absurdum, & parum Philosophicum in naturalibus ad Deum recurrere; maluisseque contrariam

sententiam amplecti, quàm id facere.

LVIII. Obicies 3°, si gradus sint homogenei, simile poterit agere in simile, imò remissius poterit intendere intensius, sed hoc dici non potest, ergo, &c. Probatur major, quia si gradus sint omnino similes, tam perfectus erit primus, quàm secundus, adeoque poterit primus secundum, secundus tertium producere, postea quartum, postea quintum & sic consequenter, ergo, &c.

LIX. Respondeo primò ad hoc argumentum, quòd est fortissimum oppositæ sententiæ, illud esse ab adversariis solvendum, quòd ideo in ipsos retorqueo: si gradus sint heterogenei simile poterit agere in simile; imò remissius poterit intendere intensius; sed hoc dici non potest, ergo, &c. Probatur major; quia si gradus sint heterogenei, octavus erit perfectior septimo; adeoque poterit octavus alterum septimum producere, septimus alterum sextum, &c. imò duo septimi tertium septimum, duo sexti tertium sextum, &c. quidni tres septimi quattuor septimum, & sic consequenter? quomodo duo possunt unum ejusdem rationis secum, ergo, &c.

IX. Respondebis negando maiorem, ad ejus probationem negabis, quòd octavus secundum septimum produceret & sic de aliis; & pro ratione dabis, quòd frustra illum produceret, cum in eodem subjecto sufficiat unus septimus, & sic de aliis. Verùm similiter

LXI. Respondeo secundò negando maiorem, ad ejus probationem nego quòd primus secundum produceret, quia inde sequeretur primum gradum caloris posse se intendere usque ad octo gradus contra experientiam; quæ intensio, contra experientiam non minùs naturaliter vitari debet quàm frustranea contra te allata graduum septimorum, sextorum, &c. productio: si autem petas rationem à priori hujus experientiæ, tibi similiter incumbit eam dare; & quam dabis, nobis inserviet; constat tamen non omnis experientiæ posse dari rationem à priori. Ex præmissis igitur liquet non minùs in nostra sententia reddi rationem, cur simile non agat in simile, quàm in sententia adversariorum; ac proinde, quidquid Pater Comptonus, nos non magis debemus Axionia hoc simile non agit in simile negare, ne quid ultra faceret negotii, quàm ipsi.

DISPUTATIO NONA.

De Rarefactione & Condensatione.

D V B I V M I.

Quid rarum & densum, & quotuplex rarefactio & Condensatio.

RESOLUTIO I.

IXII. **D**ico 1°, rarum est quod sub magnis dimensionibus parum habet materiæ, ut lac bulliens: densum è contra quod sub parvis dimensionibus multum ha-

bet materiæ, ut aqua congelata, ita Aristoteles 4° Physic. cap. 9°.

LXIII. Per dimensiones hinc intellige species omnes quantitatis continuæ, scilicet, longitudinem, latitudinem & profunditatem: actio autem quæ corpus fit rarum, dicitur rarefactio & id ratione cujus exigit rarefactionem, raritas; actio verò quæ corpus fit densum dicitur condensatio, & id ratione cujus exigit condensationem, densitas.